

Ἑλλήνας πειρωμένους ν' ἀραιρέσωσιν ἀπὸ τοῦ λαοῦ τὰς περὶ Θεοῦ καὶ μελ-
 λούσης κολάσεως πεποιθήσεις, ἀποφαίνεται ὅτι ἐνεκα τοιούτων διδασκαλιῶν
 διεχύθη παρ' αὐτοῖς μεγίστη διαφθορά. «Διόπερ οἱ θεοὶ δοκοῦσί μοι, λέγει,
 ἡτὰς περὶ θεῶν ἐννοίας καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν ἄδου δικλήψεις οὐκ εἰκῇ καὶ ὥς
 ἔτυχεν εἰς τὰ πλήθη παρεισαγαγεῖν. Πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῇ καὶ ὁλό-
 γως ἐκδόλλειν αὐτὰ. Ταιγαροῦν χωρὶς τῶν ἄλλων οἱ τὰ κοινὰ χειρίζοντες
 παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλησιν, ἐλὼν τάλαντον μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς
 ἔχοντες δέκα καὶ σφραγίδας τοσαύτας καὶ μάρτυρας διπλάσιους, οὐ δύναν-
 ται τηρεῖν τὴν πίστιν. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις κατὰ τε τὰς ἀρχὰς καὶ πρεσβείας
 ἡπολύ τι πλῆθος χρημάτων χειρίζοντες δι' αὐτῆς τῆς κατὰ τὸν ὅρκον πίστεως
 ἡτηροῦσι τὸ καθήκον. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν ἐστίν εὐρεῖν ἀπεχό-
 μενον ἄνδρα τῶν δημοσίων καὶ καθαρύοντα περὶ ταῦτα· παρὰ δὲ τοῖς Ῥω-
 μαίοις σπάνιόν ἐστι τὸ λαβεῖν τινὰ πεφωρμένον ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει ¹. »
 Ἄλλ' ὅτε ἔγραφε ταῦτα ὁ Πολύβιος ἐσώζοντο αἱ προγονικαὶ τῶν Ῥωμαίων
 ἀρεταί, διότι ἐσώζετο καὶ ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς πίστις. Ἀλλὰ πόσον ὕστερον με-
 τέβαλον, ὅτε μετέβαλον καὶ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς πίστιν! Ὁ Κικέρων προτιμᾷ
 τὴν πίστιν τῶν πειρατῶν τῆς τῶν γερουσιωστῶν ². Πόσον δὲ ἦσαν εὐορκοὶ οἱ
 Ῥωμαῖοι μετὰ ταῦτα ἀναφέρει καὶ ὁ Montesquieu ³.

Κ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ, ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀνόματα ἐκ τῆς ἐπαρχίας
 Πάλης, ὅπερ μοὶ ἦτο μᾶλλον κατορθωτὸν, προσεπλάθηναι δὲ νῦν εὖρω κατὰ
 τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον λέξεις Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ὧν ὅντως ἀπειρία ὑπάρ-
 χει ἐν τῇ νήσῳ καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ὄρεινά μέρη, προσδὲ λέξεις δηλωτικὰς
 καὶ χαρακτηριστικὰς τῶν θέσεων. Συμπλήρωσις τῆς ἀτελοῦς ταύτης συλ-
 λογῆς γενήσεται ἐν τοῖς Κεφαλληνιακοῖς ἅτινα μετὰ τὸ πέρας τῶν σπου-
 δῶν μου σὺν Θεῷ ἐκδώσω.

¹ Πολυβ. γ', 56. πρὸλ. καὶ Montesquieu, Grandeur et décadence des Romains c. I.

² Piratarum melior fides quam senatus (De off. Lib. II, c. 22, 7).

³ Grandeur et décadence des Romains c. x. πρὸλ. καὶ ὅσα λέγει ὁ διάσημος Troplong
 περὶ τῆς ἐμπορείας τῶν δημοσίων πραγμάτων τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν δικαστικῶν ἀ-
 ποφάσεων κλ. ἐν σελ. 56 τῆς «πραγματείας περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ
 Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου τῶν Ῥωμαίων» τῆς μεταφρ. τοῦ Β. Κ. Νικολοπούλου.
 Ὁ Πλούταρχος ἐν συγκρίσει τοῦ Ἀτμοσθένους καὶ Κικέρωνος (κεφ. 3) λέγει ὅτι ἐπειδὴ τὸ
 κλέπτειν θεωρεῖτο θεινόν, ἐπὶ τὸ ἀρπάζειν φανερώς ἐτρέποντο, ὃ δὲ πράττων τοῦτο μετρίως
 ἡγαπᾶτο!

Αἱ ὀνομασίαι ἐν Κεφαλληνίᾳ ὡς σύνηθες σχεδὸν, ὀρίζονται περίπου ἐκ τῶν ἑξῆς·

α' ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους· ὡς Ἀμμοῦσα, Δύσκολο, Λιθερὴ, Χαλέπαις κλ.

β' ἐκ τοῦ χρώματος· ὡς Κόκκινος βράχος, Ἀσπραις πέτραις, Μαύρη κλ.

γ' ἐξ ἐκκλησιῶν σωζομένων ἢ μὴ, ὡς Ἀῖς Γιώργης, Ἀῖς Κοῦλος (Ἁγίος Βουκόλος), Ἀγία Ἄννα, Ἀγία Ἀλεγοῦσα (ἡ ἐλθοῦσα), Ἀῖς Βασίλεις κλ.

δ' ἐκ τοῦ χλοεροῦ ἢ δενδρώδους· ὡς Λειβαθῶ, Ὑλῃ, Λογγός, Λάση, Λαχοὶ κλ.

ε' ἐκ τοῦ σχήματος· ὡς Ξὸ (ὄξυς) Δράπανος, Ὀρτολίθια, Διχάλες κλ.

ς' ἐξ ἀρχαίας ὀνομασίας παρεφθαρμένης τὸ πλεῖστον· ὡς Ταφίδος, Σάμο, Κρατιὰ, Ἀράκλι, Κορωνοί. κλ.

ζ' ἐκ τοῦ ὀνόματος ἢ μή· ὡς Μαλὰ (ὀμαλὰ) Κορακόλιθος, Ἀετόστασι, Ἑρμνός, Ἑρυσσο, Ἀπαλοχέρα, Χυμωνικό. κλ.

η' ἐξ οἰκογενειῶν· ὡς Κλαδάτο, Τυπαλδᾶτα, Μεταξᾶτα κλ.

θ' ἐκ δένδρων ἢ ἄλλων φυτῶν· ὡς Ἑλῆρος, Μογολῆα, Σπάθη, Κλημαποσιὰ κλ.

ι' ἐξ ιδιοκτητῶν· ὡς Στράτης, Μαροῦλι, Κόκκολου κλ.

ια' ἐξ ἱστορικῶν λόγων· ὡς Πισκάρδο, Σίσια κλ.

ιβ' ἐκ τοῦ ἡχητικοῦ τῆς θέσεως· ὡς Φώνισσα, Ἀντιλαλοῦσα.

ιγ' ἐκ βρύσεων καὶ κήπων· ὡς Παγὰ, Πηγὴ, Κρήνη, Βροντηνὸ, Κηπάρια, Κηπούρια κλ.

ιδ' ἐκ τῆς ιδιότητος ἢ τῶν ἀποτελεσμάτων· ὡς Τρέμουλλα, Καραβοκλάσι, Κουρόπετρα.

ιε' ἐκ τοῦ προσορισμοῦ· ὡς Ἀλώνια, Λινοβροχειό.

ισ' ἐκ τοῦ κυνηγίου· ὡς Φηράμενα, Τρυγωνᾶς.

ιζ' ἐκ φόνων συμβάντων ἐκεῖ· ὡς Ὁ τοῦ Σανιτᾶ (ἐπὶ τῆς εἰς Χωριᾶτα τῆς Κατωγῆς ἀγαύσης). Ὁ τοῦ Γουρέ κλ.

ιη' ἐκ τοῦ κλήματος· ὡς Βαρειά, Γεριά.

ιθ' ἐκ τοῦ στενοῦ ἢ μὴ τῆς θέσεως· ὡς Κλεισοῦρα, Πλατυμπόρος.

κ' ἐκ μύλων, ποταμῶν, μανδρῶν, καλυβῶν, κήπων κλ.

Α

Ἀβγασταριά. Μικρὸς ὄρμος ὑπὸ τὴν μονὴν τῶν Κηπουρίων νοτιοδυτικῶς τῆς νήσου, ὅπου γίνεται ἡ ἐπιβίβασις καὶ ἐκφόρτωσις τῶν τῆς μονῆς πραγμάτων. Ἐκ τοῦ ἐκβαίνω ἐξ οὗ τὸ κοινὸν ἄβγα=ἔξοδος.

"Αβυθος. Πολλοὶ οὐκ ἀρχοῦσι τοιαῦται ὀνομασίαι ἐν τῇ νήσῳ, χαρακτηριστικώταται δὲ τῆς ἐννοίας εἶναι, ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πάλης βαθεῖα σπηλαία, καὶ ἡ βαθυτάτη ἐν Σάμῃ λίμνη, ἥτις καὶ "Ακωλή λέγεται. "Αβυθος, α στερητ. καὶ βυθός.

"Αγγασιᾶνος θέσις βραχέως παρὰ τῇ κώμῃ Καμιναρῆτα.

"Αγία Δυνατή. Τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴνου ὄρος. Μικρὸ ἀρχαίως ἐλέγετο Βαλα ὃ δὲ κάτοικος Βαϊάτης, ἀπὸ Βαίου τοῦ κυβερνήτου τοῦ Ὀδυσσεύς, ὡς ἀναφέρουσιν ὁ Στράβων, ὁ Στέφανος Βυζάντιος καὶ ὁ Μελέτιος ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς των. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, καθ' ἃ λέγει ὁ Αἰλιανός, αἱ αἶγες ἐπὶ ἐξ μηνῶν νερόν δὲν πίνουσιν, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς αὔρας δροσίζονται, προσθεῖναι ὅτι ἐπ' αὐτοῦ τὰ θρέμματα ὡς ἐκ τινος χόρτου ὑπερ τρώγουσι ἐπιχρυσοῦνται τοὺς ὀδόντας, τοιούτους δὲ καὶ μόνους καὶ εἰς πρόβατα καὶ ἐν σιαγόνι πολλοὺς καὶ γὰρ εἶδον. Περίεργος ἡ πρότξις τοῦ "Αγία, ὡς καὶ εἰς ἄλλας λέξεις καίτοι μὴ ὀνόματα ἁγίων, ὡς "Αἷς Μηλιανός, "Αγία Μελισσάνη, κλ.

"Αγία Πελαγία ὄρος πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς ἐπαρχίας Κράνης. Πιθανῶς ὀνομάσθη οὕτως ἐκ τινος ἐκκλησίας καταστραφεύσης.

"Αγροὶ Φανέντες μονὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (ἐκ τοῦ τροπικίου τῶν Ἀποστόλων εἰς ὃ λέγονται ἀπόστολοι φανέντες κλ.) ἐν Σάμῃ, νοτίως τῆς πόλεως, ἐπὶ λόφῳ ὅπου τὸ πάλαι ἡ ἀκρόπολις Κράτης ¹.

"Αγρούς γλῶσσα γῆς εἰς τὰς νοτίκας παραλίας τῆς Πάλης ἀκανθώδης καὶ προσεζέχουσα. Δὲν σώζεται παράδοσις περὶ τινος ἐκκλησίας ἐκεῖ, ὥστε ἡ καὶ ὁ εἶπομεν, ἐν λέξει "Αγία Δυνατή, κατατακτέα καὶ ἡ λέξις αὕτη εἰς τὰς ἐπὶ τὸ χριστιανικώτερον κληθείσας, ἢ ἄλλως, δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὡς ἐκ τοῦ θυελλώδους τῆς ἐκεῖ θαλάσσης καὶ τῶν συμβαινόντων ναυαγίων νὰ παρήχθῃ ἐκ τῆς ρίζης τοῦ ἄγνου.

"Αγία Ρουσαλή. Ἀκριπτήριον παρὰ τὸ Γουιτκάρδον (ἴσως "Αγία Ἱερουσαλήμ;)

"Αγκῶνας καὶ ὁ κάτοικος Ἀγκωνιάτης. Χωρίον τοῦ δήμου Θηναίας. Ἑλληνικὴ ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀγκῶν ὅπερ ἐσῆμκινε καὶ τὸ κυρτὸν τῶν αἰγιαλῶν, ἀκρωτηρίων κλ. Περίεργος καὶ ἡ ὁμωνυμία πρὸς τὴν Ἰταλικὴν πόλιν.

"Αγρὴ πλεσίον τῆς κώμης Αἰθέρος ἐν Πάλῃ.

"Αγράδι θέσις ἱκανῶς κεκαλλιεργημένη ἐν Χαυδάτοις τῆς Πάλης. Ἐκ τοῦ ἀγρός.

"Αγρίλος εἰς Χαυριᾶτα τῆς Πάλης ὡς ἐκ τῆς ἐκεῖ ἀγριελαίας. Ἡ κυρὰ ἀφ' τὸν "Αγρίλο λέγεται παρὰ τῶν χωρικῶν ἢ ἐκεῖ ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου, ὡς καὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκλήθησαν, ὡς ὁ "Αἷς Θανάσης στὰ κυπαρίσσια, ἡ ἁγία Παρασκευὴ στὸ ξεροῖζωμένο κλ. "Αγρίλος

¹ T. Livius B. 38. — Ζερβού Ἀρχ. λεξ. Κερκλλ. σελ. 48.

μεγεθ. τῆς λέξεως ἀγρίλι· εἶνε σύνηθος τῇ Κεφαλλ. διαλέκτῳ ἢ ἀπὸ θή-
λεως εἰς ἄρρεν μετατροπὴ ἐπὶ τὸ μεγεθυντικώτερον ὡς ἔλατος ἀντὶ ἐλάτη
βρόντος ἀντὶ βρογτὴ κλ.

Ἀετούστασι· θέσις ἀπόκρημνος καὶ πετρώδης προσιτὴ τρόπον τινὰ μόνον
τοῖς ἀετοῖς (ἀετός—ἵοτημι) παρὰ τὴν ὄρεινὴν κώμην Καμιναρᾶτα.

Ἀζώγερας· ἄγονος λόφος παρὰ τῇ κώμῃ Βουνὶ ἐν Κατωγῇ τῆς Πάλης
(Λ—ζωηρός).

Ἀθέρας (ὁ)· χωρίον εἰς ἀνεμῶδες πεδῖον κατὰ τὰ ἀρκτικά τῆς νήσου. Ἐκ
τοῦ αἰθῆρ πιθανώτατα. Παρὰ τισι συγγραφεῦσιν ἐσφκλμένως ἀπαντᾷ τὰ
Ἀθηνα, οὕτως ὅμως οὐδέποτε λέγεται.

Ἀλαφίτρα· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Ἀλαφώρα (ῆ)· θέσις ἐν Κρανταίᾳ.

Ἀλατινὴ· θέσις παρὰ τινὰ αἰγιαλὸν τῆς Θηναίας (ἁλας).

Ἀλαφοκυλλοτρα· μικρὸν δάσος ἐν Θηναίᾳ, καθ' ἃ δὲ μὲ ἐπληροφόρησαν
χωρικοὶ τινες, ἐκλήθη οὕτω διότι οἱ Ἑνετοὶ ἔφεραν ἐκεῖ ἐλάφους πρὸς ἐγ-
κλιμάτισιν, τάζαντες μάλιστα κατὰ τοῦ φονεύοντός τινος τούτων, ποινὴν
ὅπως δίδῃ τὴν τιμὴν δώδεκα τοιούτων!

Ἀλουπότρυπαις· παρὰ τὰ Χαυδοᾶτα τῆς Πάλης, ὡς ἐκ τῶν ἐκεῖ τρωγλῶν
(=τρυπῶν) ἄλωπέκων.

Ἀμμουδαραίς· θέσις εὐφορος λίαν εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως Ληξουρίου,
διὰ τὸ ἀμμῶδες τῆς γῆς ὀνομασθεῖσα οὕτω.

Ἀμμοῦσα· θέσις ἐν Πάλῃ ἀμμώδους ἐδάφους. Καὶ εἰς τὴν λέξιν ταύτην
ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην ἡ σημασία εἶνε μεταφορικὴ, οὐχὶ δηλ. διότι αἱ
τοποθεσίαι εἶνε καθ'αυτὸ ἀμμώδεις, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ μὴ πετρώδους καὶ τοῦ
εὐαρότου αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ συμπαγὲς τῆς γῆς.

Ἀναδεντράδες· δεινδρώδης τοποθεσία παρὰ τὰ Σδορωνᾶτα τῆς Λειβαθοῦς.
Ἡ λέξις ἐλληνικωτάτη, ἀλλ' ἀπαντᾷ κυρίως ἐπὶ ἀνερπουσῶν ἀνὰ τὰ δέν-
δρα ἀμπέλων, ὅθεν συνεχῶς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς σημασίας¹.

Ἀντιλυλοῦσα· ἐν Ἀνωγῇ τῆς Πάλης, διὰ τὸ ἠχητικὸν τῆς θέσεως· ἡ
λέξις ἐλληνικωτάτη.

Ἀντίσαμος· ὄρμος καὶ μικρὸν ἀκρωτήριο ἀντικρὺ τῆς πόλεως Σάμης. Ἐκ
τῶν λιμένων τῆς νήσου, εἰς μόνος ἀπαντᾷ παρ' ἀρχαίοις² ὁ Πάνορμος ἀπέ-
χων τῆς Ἰθάκης σταδίους δύο καὶ δέκα· ἐκεῖ ἦν καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος καθ'
ἃ λέγει τὸ σωζόμενον δίστιχον ἐπίγραμμα·

Φοῖβε Κεφαλλήνων θῖνα Πανόρμου

Ναίων τρηχεῖς ἀντιπέραν Ἰθάκης.

ἀγνοοῦμεν ὅμως τίνα ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς Ἰθάκην λιμένων ἐνόει ὁ συγγρα-

¹ Πρὸς. Φερεικράτην παρ' Ἀθηναίῳ 15. 685. Α. — Θεόκριτον Εἰδ. 5. 5. κλ.

² Ἀρτεμίδωρος Β. Ε.

φεύς. Τὸ ὅτι δ' ἐλατρεύετο ἐν Σάμῃ ὁ Ἀπόλλων, τοῦτο εἶνε ἀνκντίρρητον, δηλοῦται δὲ καὶ ἐκ πολλῶν ἀρχαίων νομισμάτων, ἐφ' ὧν ὑπάρχει θαφνηφόρος κεφαλή τοῦ Ἀπόλλωνος (Φοίβου.)

Ἀντρονάς· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Ἀνωῇ (ἄνω-γῇ)· ἡ πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πάλης ὠρεία περιοχή ¹.

Ἀξύλο· θέσις δεινδρώδης εἰς τὸν Ἀθέρα (α ἐπιτ. ξύλον).

Ἀπαλοχέρα· πεδιάς ὀμκλή ἐν Ἐλειῷ.

Ἀπανταίς· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Ἀπέλατη· θέσις ἔρημος καὶ κρημνώδης παρὰ τὸν Ταφιόν (ἀπέλαστος).

Ἀπηγάρι· θέσις παρὰ τὰ Χαυδαῖα τῆς Πάλης διὰ τὰ ἐκεῖ φυόμενα πήγανα ².

Ἀράκλι· Τὸ Ἡράκλειον ἐν Πρώνοις πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου, ὅπου τὸ πάλαι ἐλατρεύετο ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὃ φαίνεται καὶ ἐξ ἀρχαίων νομισμάτων ³.

Ὁ κάτοικος *Ἀρακλισιᾶνος*. Ἐσφαλμένη ἡ ἐκδοχὴ *Ἀρακλί* ἐν τῷ Ἱστορικῷ δοκιμίῳ περὶ Κεφαλληνίας ⁴.

Ἀρβαρίταις· θέσις ὅπου πίπτει πολὺ κυνήγιον· ἀγνώστου ἱστορίας.

Ἀρίγγος· θέσις βουνώδης παρὰ τὰ Χαυριᾶτα τῆς Πάλης.

Ἀρμάκι Σερδῇ· λοφίσκος ἄγονος ἐν Κατωγῇ. *Ἀρμάκια* ὁ λαὸς λέγει τὰ διὰ πετρῶν ἢ ὑψωμένου χώματος μικρὰ χωρίσματα τῶν ἀγρῶν, ἡ δὲ λέξις ἴσως ἐκ τοῦ ἔρμαξ = ὕφαλος πέτρα.

Ἀρνικᾶτα· χλοερὰ τοποθεσία παρὰ τῇ κόμῃ Χαυδαῖα.

Ἀσπαράγγος· βουνὸν πλησίον τῶν Ἰλλάρων διὰ τοὺς ἐκεῖ φυομένους ἀσπαράγους.

Ἀσπρογέρακας· χωρίον τοῦ δήμου Ἐληοῦ ἐν Κράνῃ.

Ἀσσο· μικρὰ κωμόπολις μὲ μέγα φρούριον ἐπὶ χερσονήσου πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς νήσου. Τὸ φρούριον ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατὰ τὰ 1595 ἢ 1599 πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων τῆς Θηναίας, Ἐρύσου καὶ Πυλάρου ἕνεκα τῶν συνεχῶν ἐκεῖ πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, ἐσώζοντο τότε ἐκεῖ μάλιστα καὶ λείψανα παλαιοῦ ἐρείσματος ⁵. Ἡ Ἀσσος κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐλέγετο δι' ἄγνωστον εἰς ἐμὲ λόγον *Valle d' Alessandria* — Παρά τισι συγγραφεῦσι εὑρηται *Νάσσος* καὶ *Νάφος*, ὅπερ ὅμως δὲν λέγεται ἐν τῇ νήσῳ, παρὰ τοῖς ξένοις ὅμως συγγραφεῦσι αἰετοτε σχεδὸν ἀπαντᾷ *Nasso*· ὁ συγγραφεὺς δὲ διατριβῆς τινος

¹ Ἀνωγῇ λέγεται διὰ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀνωφερὲς τῆς θέσεως. Ἡ ἐκθλιψίς τοῦ γ εἶνε συνήθης ὡς Κατωῇ, Ἰδία (γίδια), οὐροῦνι (γουροῦνι) κλ. ὡς συνήθης καὶ ἡ ἐπένθεσις καὶ πρόταξις αὐτοῦ ὡς γίδιος (ἴδιος), προγεστώς (προεστώς), Μαρίγια (Μαρία) κλ.

² Κοινῶς τὸ χόρτον λέγεται Πήγανος ἢ καὶ ἀπήγανος· κατὰ τὴν συνήθη πρόταξιν τοῦ α ὡς ἀθημωνιά (θημωνία), ἀθανάσιμος (θανάσιμος), ἀμάχη (μάχη), κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀρχαίων στάχυς—ἄσταχυς, σταφίς—ἄσταφίς.

³ Ἰον. Ἀνθολογ. 5. 113.—Ζερβός Ἀρχ. λευφ. Κεφαλλ. σελ. 58.

⁴ Ἰον. Ἀνθολ. 5. 113.

⁵ Coronelli p. 178.—Α. Χιώτης 3. 146.

περὶ Κεφαλληνίας ἐν τῇ Συμυρνήῳ ἀποθήκῃ τῶν ὠφελίμων γνώσεων·¹ λέγει, ὅτι ἐκεῖ ἦν τὸ πάλαι, ἡ ἀρχαία Νίσαιος, οὗτινος βεβαίως παρεφθαρμένον εἰκάζεται τὸ σωζόμενον Νάσσος, δὲν λέγει ὁμοίως ὁ συγγραφεὺς τοῦ εὗρε τοιοῦτόν τι, ἐγὼ τοῦλάχιστον καὶ εἰς τοὺς περὶ Κεφαλληνίας γράψαντας καὶ εἰς ἄλλους συγγραφεῖς οὐδέποτε τοιοῦτόν τι ἀπήντησα.

Ἀστεράτο· δύσβατον μέρος παρὰ τὰ Καρινάρτα.

Ἄτρο (ἡ)· φαρυγγώδης τοποθεσία εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴνου ὅπου καὶ μονή· πιθανῶς ἐκ τοῦ ἄντρον.

Αὐγρὸ· ὠῶδες βουνὸν ἐν Θηναίῳ.

Ἀφράτο· θέσις χλοερὰ καὶ πολύρρους ἐν τῷ δήμῳ Εἰκοσιμίας. Ἐκ τοῦ ἀφρός.

Β

Βάλταις· θέσις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πρώνοις, κληθεῖσα οὕτως ὡς ἐκ τῶν ἐκεῖ ἐλωδῶν τύπων.

Βάλτος ὡς κύριον ὄνομα. Τὸ μεγάλῃς ἐκτάσεως ἔλος τὸ ἀρκτικῶς τῆς πόλεως Ληξουρίου πρὸς τὴν παραλίαν κείμενον².

Βαρβάρω (ἡ)· θέσις τὸ πλεῖστον πετρώδης ἐν Κετωγῇ. Δὲν εἶνε ἐκεῖ ἐκκλησία τις ὅπως ὑποτεθῇ ὅτι ἡ θέσις ἐκκλησιόποτε *Ἁγία Βαρβάρα*, ὥστε δὲν εἶνε ἀπίθανος ἡ μεταφορικὴ ἐκ τοῦ βάρβαρος σημασία, δηλ. γῆ μὴ ἡμερος, ἀκαλλιεργητος, κλ. Τοιαύτη θέσις, ἀπόμεντος μάλιστα καὶ φρικώδης τὴν θέαν εἶνε εἰς Κραναίαν ἐπὶ τῆς εἰς Ὀμαλὰ ἀγούσης *Ἁῖς βάρβαρος* ἐπὶ τὸ χριστιανικώτερον καλουμένη, ὅπου εἶνε μὲν μικρὰ τις ἐκκλησία λελαξευμένη εἰς τὰ βόθρα τοῦ κρημνοῦ, ἀλλὰ δὲν τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ *Ἁῖς βάρβαρος* δὲν εὗρηται ἐν τοῖς ἀγιολογίοις τῆς ἐκκλησίας, ὥστε καὶ ἐνταῦθα πιθανὴ ἡ ἐκ τοῦ βάρβαρος παραγωγή. ("Ιδ. *Ἁγία Δυνατή*.)

Βαρεία· πλησίον τῆς κόμης Σβορωνάτων τῆς Λειβαθοῦς, εἴτε διὰ τὸ βαρὺ (μὴ ὑγιεινὸν τοῦ κλίματος) εἴτε διὰ τὸ βαρὺ τοῦ χώματος ἅτε ὑγροῦ.

Βαρδιάνοι· ὁ εἰς νότον τῆς Πάλης σκόπελος ἐφ' οὗ καὶ πρώτης τάξεως ὄρος ἐπὶ ὑψηλοτάτης στήλης ἐγερθείσης ἐπὶ Ἀγγλῶν, καὶ μονὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Παρ' ἀρχαίοις ἐλέγετο *Λιθία* καὶ *Λητοῖα*³ (:) ἦν ὀνομασίαν ἡκουσά ποτε παρεφθαρμένης *Λιτός*. Ἡ λέξις *Βαρδιάνοι* καθιερώθη ἐπὶ Φραγ-

¹ Τόμ. Ε', σελ. 77.

² Ἡ λέξις *βάλτος* γίνεται ἐκ τοῦ ἄλσος δωρ ἄλτος με τὸ δίγαμμα *Βάλτος* (Βούζαντ. Λεξ. νεοελλ. γλώσσ.) Ἡ λέξις *Βάλτη* ἐπ' τοιαύτης σημασίας εὗρηται καὶ παρὰ Δουκαγίω (Α. 171.)

³ Ἰον. Ἀνθολ. τομ. Γ. καὶ Ῥήγα χάρτην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ δοκιμίου τῆς ἱστορ. τῆς Κεφαλληνίας λέγει ὅτι τοιαύτην ὀνομασίαν (Λιθίαν) εὗρε παρὰ Μελετίου, τοῦτο ὁμοίως δὲν εἶνε ἀληθές.

κοιρατίας, οὐσα ἢ ἰταλ. λέξις *guardiano*, εἴτε διότι ἡ νησίς οὐσα κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ μεγάλου λιμένος εἶνε τρόπον τινὰ φρουράς, εἴτε διότι πιθανῶς ἦν φυλακεῖον ἐπ' αὐτῆς.

Βάτσα· γλοώδης καὶ εὐφορος πεδιάς εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Πάλης, μία τῶν μεζόνων τῆς νήσου. Εἶνε ἡ ἀρχ. λέξις *Βῆσσα* ἢ δωρ. *Βάσσα* = σύδενδρος τόπος.

Βιγγ.λαῖας· λοφώδης θέσις παρὰ τὸ Ληξούριον. Εἰς πολλὰς θέσεις ὑψηλὰς ἀπαντᾷ προσομοία ὀνομασία ὡς *Βιγγ.λι* παρὰ τὰ Σβορωνᾶτα τῆς Λειβαθοῦς καὶ συνθέτως *Μιροβίγγ.λι* ὅρος παρὰ τὸ Ληξούριον καὶ ταποθεσία τις παρὰ τὴν κώμην Καμιναρᾶτα, ἐπίσης *Νεροβίγγ.λι* ὑψηλὴ θέσις ὅθεν φαίνεται εὐρυτάτη θάλασσα, *Παληόβιγγ.λα* παρὰ τῇ κώμῃ Χαυριᾶτα κλ. Τοιαῦται ὀνομασίαι εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος εἰσὶ, εἶνε δὲ ἡ λέξις λατινικὴ, ἐκ τοῦ *vigilo* ἀγρυπνῶ, φροντίζω, φυλάττω, ἅπερ πνευματομένον σώζεται καὶ ἐν τινι διστίχῳ ἐν Κεφαλληνίᾳ ¹.

Βιλλατόρια· χωρίον τῆς Ἀνωγῆς, πιθανῶς *villa-torre*(;)

Βληχᾶτα· κώμη ἐν Πάλῃ, (βλήχω;)

Βόβυκες· μικρὰ κώμη ἐν Ἀνωγῇ. Ἑλληνοφανὴς ἡ λέξις.

Βορᾶτο· παρὰ τῇ κώμῃ Βουνί ἐν Κατωγῇ.

Βορβοκυλάτο· ἐν Κατωγῇ παρὰ τοῖς Ἰλλάροις τῆς Πάλης.

Βοιδόσταλα· ἐν Βληχᾶτοις, ὅπου ἦτό ποτε βοῶν μάνδρα, ἥτις σταλὴ παρ' Ἰσυχίῳ εὑρηται.

Βουκετριᾶς· ἐν Κατωγῇ παρὰ τῇ πεδιάδι Βάτσα. Λέξις ἀποπνέουσα ὄντως βουκολικὸν ἄρωμα.

Βουτσιρίχα· ἐν Μεσοχωρίαις τῆς Πάλης.

Βραχινάρι· ἐν Κατωγῇ τῆς Πάλης.

Βρετικά· παρὰ τῇ κώμῃ Μιχαλιτσᾶτα.

Βροτηρό· ἐν Καρανδηνᾶτοις τῆς Λειβαθοῦς, θέσις ὅπου εἰσι πολλοὶ κῆποι καὶ βρύσεις. Ἴσως ὀνομαστοποιία ἐκ τοῦ θροῦ τῶν ὑδάτων ἐκλήθη οὕτως.

Βρουβαλιᾶς· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Βώλιμος ἢ *βόλυμος*· θέσις πετρώδης καὶ μολιβδόχρους παρὰ τὸν Τριφύον. Ἴσως ἐκ τοῦ *βόλυμι* ὡς κοινῶς λέγεται ὁ μόλυβδος ἢ πιθανώτερον ἐκ τοῦ *βῶλος*, = χῶμα, πέτρα.

Γ

Γεννατᾶς· εὐφορος θέσις εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ληξουρίου. Ἡ δημώδης παραγωγή του εἶνε ἐκ τοῦ γεννῶ, διὰ τὸ παραγωγικὸν καὶ εὐφορον τοῦ ἐδάφους.

Γερασινὰ καὶ σπανιωτερ. *Κερασινὰ*, περιοχὴ ἐν Ἀνωγῇ.

Γεριά (τά)· θέσις ἐν Ἀνωγῇ, ὅπου σώζονται ἐρείπια μεγάλης καὶ πλου-

¹ Νεοελλ. Ἀνάλεκτα τομ. Β', φυλλ. Γ. Δ. Ε. Γλωσσάριον τῆς Κεφαλληνίας, ἐν λέξει *Βιγγιλίζω*.

είας μονῆς ὅπου ἐκυριάρχουν ἔκπαισι σὶ Λοβέρδοι ἰσραῖς καὶ ἤτις κατεστράφη ἄρδην ὑπὸ τῶν κατ'εστρεπτικῶν σεισμῶν τῆς 11 Ἰουλίου 1767.¹ Ὁ λαὸς νομίζει ὅτι ἂν πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀστράφη, ἡ βροχὴ ἔσται ἄφρευκτος, δι' ὃ καὶ τὸ δημῶδες

Ἄν ἀστράφουν τὰ Γερά
Δὲν εἶνε παρηγοριὰ 2

Γερακαριά· θέσις πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ταφιοῦσαν ὅπου εὗρέθησαν καὶ τινὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἀγγεῖά τινα.

Γεράνια· δύσβατος καὶ ὑψηλὴ θέσις παρὰ τὰ Καμινάρια, προσιτὴ τρόπον τινὰ τοῖς ἱέραξι (πρὸλ. Κορακόλιθος, Ἀετόστασι).

Γερο-γόμπας· Ἀκρωτήριον βραχῶδες πρὸς νότον τῆς Πάλης φοβερὸν τοῖς ναυπόροις διὰ τὸ ἀείποτε σχεδὸν θυελλῶδες τῆς ἐκεῖ θαλάσσης, ἰταλ. λέγεται *cavo Gobbo*, ὅθεν καὶ ἐλήφθη ἡ λέξις, διὰ τὸ κυφόν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σχήματος.

Γραδοῦ· θέσις ἐν Κατεληῶ τῆς Κράνης ὅπου εὗρέθησαν τὸ 1812 λείψανα ἀρχαίου ναοῦ.

Γροῦσα ἢ Βροῦσπα ἢ Γροῦσπα· θέσις παρὰ τὰ Χαυριᾶτα τῆς Πάλης.

Γιαλισκάρι· ὀνομασίη ἀκτῆς τινος πρὸς τὰ Κηπούρια.

Γλυκοβέλινα· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Γωνιά· πρὸς τὰ Χυδᾶτα διὰ τὸ γωνιῶδες τῆς θέσεως.

ΠΑ. Α. ΤΣΙΤΣΕΛΗΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΔΩΡΙΚΩΝ

ΜΟΝΗ ΒΑΡΝΑΚΩΒΑΣ.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς τῶν πεμπληθῶν ἐκείνων βουνῶν τῶν σχηματιζομένων ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον τεινόντων ἀντερεισμάτων τῆς σειρᾶς τῶν Βαρδουσίων ἢ ὀρέων τῆς Δωρίδος, κεῖται ἡ μικρὰ μὲν, πλὴν ἀρχαία μονὴ τῆς Βαρνάκωβας. Πέντε ὥρας μακρὰν τῆς Ναυπάκτου καὶ ἐν μιᾷ τῶν ὀρεινοτάτων τῆς Ἑλλάδος χωρῶν κειμένη ἡ γραφικωτάτη αὕτη μονή, πᾶν ὀλίγον ὑποδέχεται τοὺς ἐπισκεπτομένους ὑπὸ τὴν φιλόξενον αὐτῆς στέγην, καὶ τούτους οὐποτε εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μο-

¹ Μαζαράκη. Βίοι Ἐνδόξων Κεφαλ. ἐν βίῳ Ἀγαπίου Λοβέρδου.

² Πολλὰ θέσις εἰσι τοιαῦται κατὰ τὴν ἐκ παίρας σχηματισθεῖσαν παρὰ τῷ λαῷ δοξασίαν. Οὕτως Ἄστραψ' ὁ Καμινάρης, ἡ Σκίζα, ἡ Βρύσας, ἡ Κουκούλα τ' Ἀθέρος. Ἐπίσης ἔβόγγει (ἐβρόντησε) τὸ Κορῶνι. Ἐπίσης τοιαύτη ὑπάρχει δοξασία καὶ ἐὰν κατ' Ἀγίουστον αἱ ἀκρόρειαι τοῦ Ἀγίου καλυφθῶσιν ὑπὸ νεφῶν κλ.